

Hållbarhets- bokslut 2025

Innehåll

Inledning	3
Alla är vi Eksjö kommun -tillsammans gör vi skillnad!	4
Livskvalitet	5
Hälsa	6
Utbildning	8
Trygghet	10
Attraktivitet	12
Självförsörjning	12
Kompetensförsörjning	13
Delaktighet	15
Jämställdhet, jämlikhet och delaktighet	16
Samarbete och globalt partnerskap	17
Samhällsplanering	18
Klimatpåverkan	19
Transporter	19
Förnybar energi och energieffektivisering	21
Konsumtion	25
Biologisk mångfald	27
Grönstruktur och ekosystemtjänster	28
Vatten	30
Giftfri miljö	32
Beredskap	33
Bilaga 1 Uppföljning av handlingsplan social hållbarhet	36
Bilaga 2 Uppföljning av handlingsplan miljö	38
Bilaga 3 Hållbarhetsprinciper	41

Inledning

Hållbarhetsbokslutet ska tillsammans med årsredovisningen vara ett underlag för den långsiktiga planeringen.

Syftet är att

- visa hur kommunens arbete förflyttar oss mot ett mer hållbart samhälle
- granska huruvida kommunens resurser används på ett effektivt sätt i förhållande till de globala målen
- analysera var kommunen behöver lägga fokus för att på bästa sätt bidra till en hållbar värld
- redovisa kommunens strategiska miljöarbete

Hållbarhetsbokslutet är indelat efter kommunprogrammets fyra effektmål om livskvalitet, attraktivitet, delaktighet och samhällsplanering. Varje effektmål har kopplingar till något eller några av de 17 globala målen för hållbar utveckling. Alla globala mål berörs, förutom mål 14 Hav och marina resurser. Under varje effektmål finns underrubriker som tar upp områden som är av särskild vikt för en hållbar utveckling och där kommunen spelar en viktig roll. Dessa analyseras sedan utifrån utmaningar, insatser och möjliga åtgärder.

Varje effektmål har ett antal mätvärden för att visa utvecklingen. Mätvärdena är hämtade från Kolada¹ om inget annat anges. Könsuppdelad data har redovisats i så stor utsträckning som möjligt. Endast en del av mätvärdena har politiskt identifierade målvärden. Hur det går för dessa, i relation till målsättningarna kan ses i årsredovisningen. I texten sätts mätvärden ofta i relation till resten av riket och grannkommunerna².

Utgångspunkten i analysen har varit ovan nämnda mätvärden, omvärldsanalys, verksamheternas uppföljning och analys av verksamhetsplan, andra verksamhetsrapporter, uppföljning av handlingsplan social hållbarhet (bilaga 1) och uppföljning av handlingsplan miljö (bilaga 2). Även uppföljningen av länets åtgärdsprogram för att nå de nationella miljömålen³ har använts som underlag. Eftersom handlingsplan miljö revideras varje år och är den som verksamheterna förhåller sig till, är handlingsplan miljö med som bilaga i stället för en redovisning av länsstyrelsens åtgärdsprogram. Flera tjänstepersoner från samtliga sektorer och kommunala bolag har bidragit med kompletteringar.

¹ www.kolada.se/verktyg/fri-sokning/ hämtad 2026-03-12

² Grannkommunerna till Eksjö definieras som Aneby, Hultsfred, Nässjö, Sävsjö, Tranås, Vetlanda, Vimmerby och Ydre kommuner

³ www.lansstyrelsen.se/jonkoping/miljo-och-vatten/miljomal/atgardsprogram-inom-miljomal

I bilaga 3 presenteras de fyra hållbarhetsprinciperna som visar vad som krävs för att utvecklingen ska vara hållbar.

Alla är vi Eksjö kommun - tillsammans gör vi skillnad!

Många aktörer bidrar till hållbarhetsarbetet i Eksjö kommun och gör åtgärder som har positiv effekt på de globala målen. I flera fall ger insatser positiv effekt på både miljömässiga, sociala och ekonomiska perspektiv.

Kommunen har i linje med den nya socialtjänstlagen påbörjat en omställning till ett mer förebyggande arbetssätt. Det har bland annat påbörjats en strukturerad samverkan för att främja psykisk hälsa, skolnärvaro och minska externa placeringar. Kommunen behöver fortsätta arbeta med personalfrågor och innovation för att möta en växande äldre befolkning och alltmer komplexa målgrupper. Ökad delaktighet och samverkan med nya aktörer kan vara en del av lösningen.

Många insatser har gjorts för att ställa om till fossilfria lösningar och cirkulära resursflöden. Men utvecklingen av arbetet för att minska klimatförändringarna och förlust av biologisk mångfald sker inte i den takt som behövs för att nå de globala målen. Kunskapen om tillståndet behöver öka så att fler insatser som leder till positiva effekter kan genomföras.

I en slimmad organisation med fokus på befintlig verksamhet, blir det ofta svårt att frigöra tid för nödvändig utbildning och proaktiv, framåtblickande planering. Det är svårt att få loss resurser till åtgärder som syftar till att undvika högre kostnader i framtiden. Att balansera förvaltning och utveckling är avgörande.

De komplexa samhällsutmaningar som finns kräver att alla är med och hjälps åt. Det gör att uppdragen blir bredare. Till exempel behöver skolan arbeta med brottsförebyggande åtgärder, minska sin klimatpåverkan och stärka den civila beredskapen. Det kan upplevas som övermäktigt, men det är bara genom samarbete som de komplexa samhällsutmaningarna kan lösas. Genom tydlig strategisk inriktning och genom att låta utvecklingsområdena bli en integrerad del av verksamhetsplanering och uppföljning kan vi nå långt.

Tillsammans gör vi skillnad för Eksjö kommun!

Livskvalitet

Eksjö kommuns invånare upplever att de mår bra och känner sig nöjda med sin livssituation

Utvecklingsområdena under effektmålet livskvalitet hänger nära ihop. God hälsa är en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig utbildning. Utbildning och skolnärvaro är viktigt i det brottsförebyggande arbetet som skapar trygghet. Arbetet med att motverka riskbruk och beroende är viktigt för både hälsa, utbildning och trygghet. Därför behövs också ett gemensamt angreppssätt.

Under året har en gemensam arbetsmodell utifrån TSI (Tidiga Samordnade Insatser) för barn och unga implementerats. Det är en strukturerad samverkan mellan sociala sektorn, barn- och utbildningssektorn och samhällsbyggnadssektorn för att upptäcka signaler tidigt och agera snabbare för alla ungas bästa. Verksamheten är samlokaliserad med Mötesplats Gården, vilket underlättar såväl kontakter som samverkan. Genom att arbeta på både individ-, grupp- och organisationsnivå är målet att främja psykisk hälsa, främja skolnärvaro och minska externa placeringar. Man har redan kunnat se positiva effekter på individnivå.

Hälsa

Mätvärden livskvalitet	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Andel invånare med övervikt eller fetma, kvinnor/män (procent)	2 INGEN HUNGER 	-	48/ 48	-	48/ 49	-
Andel invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, kvinnor/män (procent)	3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE 	-	86/ 86	-	86/ 86	-
Andel elever med upplevd bra eller mycket bra allmän hälsa, gymnasiet åk 2, kvinnor/män (procent) ⁴	3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE 	-	-	69/ 86	-	-
Andel invånare 16–84 år som besväras av ångslan, oro eller ångest, kvinnor/män (procent)	3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE 	-	52/ 28	-	53/ 26	-

Det finns inte nya data för 2025, då både den nationella folkhälsoenkäten genomförs vartannat år och folkhälsoenkät ung var tredje.

Utmaningar

Eksjö kommun sticker inte ut i relation till andra kommuner men behöver liksom resten av Sverige arbeta med övervikt, psykisk ohälsa och beroendeproblematik. Övervikt och fetma är en riskfaktor för många andra sjukdomar. Det digitala utbudet och sociala medier har bidragit till mer stillasittande och isolering.

Avloppsmätningar som genomförts i Eksjö, Ingatorp och Mariannelund visar att alla droger som mäts, finns i hela kommunen. Problematiken finns i alla samhällsgrupper. Droger är en starkt bidragande orsak till ohälsa, inte minst psykisk ohälsa. Användandet av vitt snus är starkt beroendeframkallande och har på senare år ökat, inte minst bland unga tjejer i kommunen.

Kommunen har svårt att nå utrikesfödda. Språksvårigheter och ett generellt sett lägre förtroende för myndigheter bidrar till detta. Sociala system ser annorlunda ut i andra länder och det kan därför vara svårt att navigera i Sveriges välfärdssystem. I Eksjö kommun är 15,5 procent utrikesfödda. De har i relation till svenskfödda generellt sett sämre hälsa och högre arbetslöshet, vilket gör denna grupp extra beroende av stöd från kommunen.

⁴ Folkhälsoenkät Ung 2023

Insatser

Kommunprogrammets inriktning på unga och förebyggande arbete, tillsammans med den nya socialtjänstlagen som inneburit lagkrav på förebyggande arbete har gett stöd till verksamheterna att arbeta i denna riktning.

Hälsocenter har fortsatt med grupper och coachande samtal inom alla hälsodimensioner; fysisk, psykisk, social och existentiell hälsa. Verksamheten har byggt upp ett starkt nätverk och samverkar med olika aktörer inom regionen, kommunen, gym och föreningar. Under 2025 har hälsocenter utökat sin verksamhet där fokus är att jobba med barn och deras familjer. I maj flyttade man in i nya fina lokaler som är anpassade för verksamheten. Under året har hälsocenter och hälsocenter familj träffat cirka 128 personer som varit med i samtal eller olika grupper.

Inom daglig verksamhet har man börjat erbjuda en kurs – Hälsan spelar roll - om hälsa, mat och fysisk aktivitet till personer med stöd enligt LSS⁵. Deltagarna stärks att göra självständiga och hälsosamma val i sin vardag. Kursen är ett bra komplement till de fritidsaktiviteter som redan erbjuds inom funktionsstöd, som till exempel bowling, gymträning, spinning och simning. Planen är att kursen ska spridas till alla dagliga verksamheter i kommunen.

Måltidsverksamheten har arbetat fram en ny måltidspolicy med matpyramiden som på ett enkelt sätt visar hur man kan äta hälsosamt.

Förskolorna i Eksjö har under året förstärkt arbetet med rörelse genom att ge lek och fysisk aktivitet en central plats i undervisningen. Förskolorna uppmuntrar aktivt till lek och rörelse i vardagen och har påbörjat en kartläggning av förskolans inne- och utemiljöer för att bedöma i vilken grad de stödjer barns fysiska aktivitet.

På Furulundsskolan har kommunen byggt en multiarena som uppmuntrar till aktivitet på rasterna. Grevhagsskolan har fått en ny skolgård med planer för flera olika aktiviteter, till exempel paddock för käpphästar.

Som final på Kärleksveckan arrangerades Lejonloppet för att inviga vägen mellan Eksjö och Nässjö. Stor vikt låg vid att det skulle vara möjligt för alla att genomföra och uppmuntra till rörelse och gemenskap.

Öppenvården och polisen har haft informationsträffar om alkohol och droger på Nifsarpsskolan.

För att nå utrikesfödda med kommunens verksamhet, har arbete med hälsoguidar införts under året. Hälsoguiderna är personer med egen

---

⁵ LSS - lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

erfarenhet av migration och med en djup kännedom om både det svenska samhället och andra kulturer. I Eksjö kommun har 21 personer genomgått grundutbildning till hälsoguide och 8 personer har gått plusutbildningen. Hälsoguiderna talar tillsammans över 20 olika språk. Hälsoguiderna kan anlitas för att agera brobyggare och ge stöd till utrikesfödda i till exempel föräldrastödsgrupper eller samlingar för äldre.

Ett förändrat klimat innebär högre temperaturer och behov av kyla i kommunens verksamheter, inte minst på särskilda boenden. Marieberg, Almgården och Solgården har kyla. Projektering är gjord för nytt demensboende med kyla som ska byggas.

Möjliga åtgärder

Ökad rörelse är viktigt för att motverka övervikt och stärka den psykiska hälsan. Möjliga aktiviteter kan vara pausgympa i verksamheter, tävlingar och kommunikationskampanjer för ökad rörelse.

Samverkan mellan öppenvården och skolan kan utvecklas i arbetet med att förebygga beroende. Kunskap om droger och dess utbredning behöver öka, inte minst bland vårdnadshavare.

Det finns potential i samarbete mellan måltidsverksamheten och den pedagogiska verksamheten på skolorna för att uppmåna till hälsosam mat.

Senior alert är ett verktyg som används, för att förebygga fall, trycksår med mera inom vård- och omsorg. Verktöget kan med fördel spridas även till funktionsstöd.

Utbildning

Mätvärden livskvalitet	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Andel grundskoleelever i Eksjö kommun som är närvarande mer än 85 procent av tiden (procent) ⁶		-	70	78	79	78
Andel gymnasieelever (folkbokförda i Eksjö kommun) som uppnår examen inom tre år kvinnor/män (procent)		75/ 68	78/ 64	75/ 64	78/ 63	78/ 84
Andel kursdeltagare i komvux som har avslutat med godkända betyg kvinnor/män (procent)		82/ 72	74/ 69	78/ 76	81/ 73	-

Vad gäller närvaro i grundskolan är den något lägre i Eksjö jämfört med andra kommuner i länet.

⁶ Egen uppföljning

Utmaningar

En utmaning för förskolan och grundskolan har varit att ge barn och elever i behov av särskilt stöd, det stöd och de anpassningar som de har rätt till. Något som är en utmaning såväl organisationsmässigt som personal- och resursmässigt.

Vux i12 kommer från 1 juli 2026 ingå i Höglandsförbundet, precis som gymnasiet. Organisationen är ej klar men Vux i12 har en förhoppning att få fortsätta bedriva studier med kontinuerliga intag utifrån flexibelt distanssystem med stöd och handledning. Detta arbetssätt skapar stor tillgänglighet i tid och rum och har varit framgångsrikt i arbetet med vuxenutbildningens heterogena målgrupp.

Insatser

Vanor gällande skolnärvaro grundläggs redan tidigt i livet. Kommunens förskoleverksamhet arbetar aktivt för att alla barn över tre år ska ta del av erbjudandet om förskola. Förskolorna arbetar också aktivt för att främja regelbunden närvaro. Förskolan har arbetat i mindre grupper vilket bidragit till högre kvalitet i verksamheten.

Medvetenhet och kunskap kring att skapa en tillgänglig lärmiljö, inte minst i relation till de elever som har behov av särskilt stöd, har utvecklats. Flera skolor har organiserat arbetet med tre lärare för två klasser i syfte att elever i behov av stöd i större utsträckning ska möta utbildade pedagoger. Andra insatser är fasta lektionsupplägg, visuellt stöd och tydliga klassrumsregler. Förutsägbarhet, struktur och arbete för att skapa studiero och trygghet gynnar alla elever, men särskilt dem som har behov av särskilt stöd.

Kontinuerligt värdegrundsarbete där barn och elever blir sedda och lyssnade på är en framgångsfaktor och något man arbetar aktivt med.

Samverkan inom förvaltningens sektorer har varit en styrka för att utveckla och nå längre i gemensamma utmaningar.

Möjliga åtgärder

Aktiviteter för att främja skolnärvaro och en tillgänglig lärmiljö behöver fortsätta och utvecklas långsiktigt.

Det är önskvärt att omorganiseringen av vuxenutbildningarna inom Höglandsförbundet inte begränsar vuxenutbildningens möjlighet att arbeta med det flexibla distansutbildningssystemet med anpassad studietakt och studiestart.

Trygghet

Mätvärden livskvalitet	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Invånarnas upplevelse av tryggheten i kommunen ⁷	16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN	-	84	84	83	82
Anmällda våldsbrott (antal per 100 000 invånare)	16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN	1234	1288	1251	1343	-
Anmällda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, bekant med offret (antal per 100 000 inv.)	5 JÄMSTÄLLHET	230	263	203	236	-

Indikatorn för invånarnas upplevelse av trygghet i kommunen har försämrats de senaste åren. Det är sju bakomliggande indikatorer från olika nationella undersökningar om trygghet som vägs samman till ett gemensamt resultat. De bakomliggande indikatorerna är inom områdena äldreomsorg, skola, företagens upplevelse om trygghet och invånarnas upplevelse av att vistas utomhus själva. Om man bara tittar på andel invånare som avstår att gå ut ensam så är resultatet bättre än både grannkommunerna och riksgenomsnittet. Eksjöbostäders trygghetsindex från nöjd-kund-index var 91 procent.

Utmaningar

Enligt polisens trygghetsundersökning från 2025 upplever invånarna i Eksjö kommun i stor utsträckning att de känner sig trygga. Samtidigt visar lägesbilden att vissa offentliga miljöer ibland uppfattas som otrygga och att trafikmiljön skapar oro vid vissa platser och tidpunkter.

Det brottsförebyggande arbetet behöver bedrivas som en naturlig och integrerad del inom skola, socialtjänst, kultur- och fritidsverksamhet. Det behöver bli en del av ordinarie styrning, ledning och uppföljning. Ansvar och mandat upplevs nu som otydligt i organisationen.

I grundskolan har antalet anmälningar om misstanke om kränkande behandling ökat med knappt 80 ärenden, till 434 totalt, jämfört med föregående år. Lika många pojkar som flickor utsätts men nästan 75 procent av utsättarna är pojkar. De vanligaste kränkningarna är fysiska eller verbala, därefter följer psykosociala kränkningar. I analysen syns ett mönster att trånga lokaler och brist på lokaler där elever kan arbeta ostört, ger upphov till kränkningar. De vanligaste platserna för kränkningar är skolgården och korridoren.

⁷ Sju bakomliggande indikatorer inom områdena äldreomsorg, skola, företagens upplevelse om trygghet och invånarnas upplevelse av att vistas utomhus själva.

Insatser

Eksjö kommun och polisen skrev under året ett medborgarlöfte för 2026–2027. Medborgarlöftet är en gemensam satsning för att öka trygghet och förebygga brott i hela kommunen. Arbetet med att ta fram en riktlinje för det brottsförebyggande arbetet har påbörjats.

Under året har stöd för våldsutövare utvecklats och man kan nu ansöka om stöd genom en särskild e-tjänst.

I början av 2025 öppnade den nya mötesplatsen Gården i Eksjö. Den är både fritidsgård och en plats där olika yrkesgrupper arbetar för ungas bästa. Nya arbetssätt för att upptäcka signaler i ett tidigt skede och agera snabbare har implementerats. Hittills bedöms arbetet som framgångsrikt.

Storegårdskyrkans församling har under året haft ett idéburet offentligt parnterskap (IOP) för barn- och ungdomsverksamheten Källan på Tuvehagen. Boende i området Tuvehagen är till stor del utrikesfödda och en av målsättningarna har varit att stödja integrationen. Man har pratat om värderingar, hur man är en bra vän och vad man kan göra för att nå sina drömmar och mål.

Under 2025 påbörjades en satsning med att stötta föreningar att göra organiserade vandringar (nattvandring) i Eksjö med omnejd för att trygga miljöer, minska anonymitet och skapa kontakter med ungdomar.

Flera skolor ser goda resultat av att arbeta med strukturerade rastaktiviteter och med metoder för konfliktlösning. Många kränkingsanmälningar kan tyda på att miljön är otrygg, men kan också tyda på att de vuxna reagerar på och tar tag i saker som sker. I det senare fallet innebär det en tryggare miljö för eleverna.

Möjliga åtgärder

Organiseringen av det brottsförebyggande arbetet kan förbättras för att kunna bedrivas som en naturlig och integrerad del i organisationen. Riktlinje och rutin för det brottsförebyggande arbetet behövs.

Skolorna behöver fortsätta att utveckla strukturerade rastaktiviteter och metoder för konfliktlösning. Man behöver också se till att elever kan arbeta ostört.

Det är viktigt med uthållighet i arbetet med tidiga samordnade insatser för att nå större effekter på längre sikt.

Attraktivitet

Eksjö kommun ska upplevas vara en attraktiv kommun att besöka, leva och verka i.

Kommunen står inför utmaningen att ge stöd till fler med mindre resurser. Då blir varje invånares och medarbetares bidrag ännu viktigare. För att upprätthålla välfärden är det avgörande att kunna bemanna verksamheter med kompetenta medarbetare och använda individers kompetens rätt. Utmaningar och åtgärder för självförsörjning, sjukfrånvaro och kompetensförsörjning går hand i hand och åtgärder kan ge effekter på flera utmaningar, därför analyseras samtliga dessa områden under effektmålet Attraktivitet.

Mätvärden attraktivitet	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Andel invånare som <i>inte</i> erhållit ekonomiskt bistånd under året (procent)	1 INGEN FATTIGDOM 	94,7	95,1	95,7	95,7	96,1
Total sjukfrånvaro, andel i procent, bland anställda i Eksjö kommun, kvinnor/män (procent)	8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT 	7,7/ 4,7	8,4/ 5,6	7,3/ 5,1	7,4/ 5,4	6,7/ 5,4

Andel invånare som klarar sig utan ekonomiskt bistånd har ökat men jämfört med närliggande kommuner ligger kommunen sämre till (grannkommunerna 96,7 procent). Kommunen har lyckats sänka sjukfrånvaron, som nu är i nivå med grannkommunerna.

Självförsörjning

Utmaningar

Andel invånare som klarar sig utan ekonomiskt bistånd har ökat men utbetalt ekonomiskt bistånd är på en fortsatt hög nivå.

Insatser

För att öka andelen invånare i Eksjö kommun som klarar sig utan ekonomiskt bistånd, har en förvaltningsövergripande arbetsgrupp etablerats för att utveckla och genomföra aktiviteter som främjar självförsörjning

bland invånarna. Under 2024 skedde olika aktiviteter bland annat kopplat mot fastighetsägare och näringsliv. Under 2025 har det bland annat varit ett nära samarbete mellan Vux i12, arbetsmarknadsenheten och ekonomiskt bistånd för att förstärka personers möjligheter att bli bättre i svenska. Det har skett en utökning av svenska för invandrare där personer ska ha fler lektionstimmar per vecka för att få försörjningsstöd. Det har skett en extra satsning på ett femtontal personer.

I slutet av 2025 har planering påbörjats för att kunna erbjuda aktiviteter för personer med försörjningsstöd, i linje med aktivitetskravet.

Möjliga åtgärder

Det behövs fler konkreta aktiviteter som främjar självförsörjning för att nå större effekt.

Kompetensförsörjning

Utmaningar

Kommunen behöver arbeta strategiskt för att attrahera, behålla och utveckla personal för att möta en växande äldre befolkning och alltmer komplexa målgrupper.

I vissa verksamheter har det varit långa processer för att hantera praktikplatser och arbetsmarknadspolitiska insatser, vilket varit en begränsning som gjort att inte personer kommer ut tillräckligt snabbt. Mottagandet har varit begränsat när kostnaden inte täcks av arbetsmarknadsenheten. Detta kan försvåra arbetet med att slussa ut individer för en mer långsiktig anställning i kommunen och den öppna arbetsmarknaden.

Kommande krav på kunskaper i svenska språket inom äldreomsorgen kan leda till ökad kvalitet men innebär också svårigheter utifrån välfärdsutmaningen.

Insatser

Att minska sjukfrånvaron är ett sätt att stärka kompetensförsörjningen. Eksjö kommuns verksamheter arbetar aktivt med att följa rutiner vid korttidsfrånvaro, där samtal ska hållas efter fyra sjuktillfällen inom sex månader. Det har också lagts vikt vid regelbunden uppföljning av sjukfrånvarostatistik. Arbetssätt för att sänka sjukfrånvaron har testats inom sociala sektorn 2024, och BUS 2025. Projekten har visat positiva effekter. Samtal om psykisk hälsa och korttidssjukfrånvaro har prioriterats vid arbetsplatsträffar under 2025.

För att skapa goda förutsättningar för nya medarbetare har en digital övergripande introduktion tagits fram.

För att stärka det nära ledarskapet och skapa ett tydligare verksamhetsnära stöd för medarbetare har vård och omsorg infört ombudsrollen omsorgscoach.

Vidareutveckling och breddning av kompetens är en av lösningarna. Rutiner för studier har tagits fram och börjat implementeras under 2025.

Verksamheter i kommunkoncernen har tillmötesgått förfrågningar och praktik för arbetsmarknadsåtgärder. Äldreomsorgen och förskolan har visat stor förmåga att ta emot och engagera sig i deltagare.

Flera verksamheter inom kommunen har erbjudit ungdomar feriejobb. Feriejobben är en viktig del i att ge unga en första kontakt med arbetslivet, vilket på sikt kan bidra till etablering på arbetsmarknaden.

Samtliga chefer och medarbetare som arbetar med utvecklingsfrågor har genomfört en utbildning i innovationsteknik för att hitta nya lösningar.

AI-baserade autoscheman har börjat användas för att effektivisera schemaprocesser och skapa mer rättvisa arbetsförhållanden.

Möjliga åtgärder

Arbetsätt för att sänka sjukfrånvaron behöver fortsätta utvecklas utefter de erfarenheter och kunskaper som genomförda projekt bidragit till.

Strukturer behöver skapas som möjliggör att på ett bättre sätt kunna anställa och ta tillvara på kompetens hos nyanlända och personer med funktionsnedsättningar.

Mottagandet av personer inom arbetsmarknadspolitiska insatser behöver förbättras inte minst när kostnaden inte täcks av Arbetsmarknadsenheten. Detta är särskilt viktigt för deltagare inom Supported Employment (SE) som alltid ska arbetas ut mot den öppna arbetsmarknaden där kommunkoncernen är en stor och viktig arbetsgivare.

Fortsatt förberedelse genom ett ökat fokus på språkombud, och interna utbildningar bedöms som viktiga områden för att möta ett kommande språkkrav.

Om rutinerna för studier ska kunna genomföras, så behöver resurser tillsättas.

Samverkan inom koncernen och med andra kommuner bör utvecklas för att säkerställa tillgången till kompetens och minska sårbarheten.

Välfärdsutmaning är här och kommunen behöver värdera, omvärdera och testa nya arbetssätt för att öka effektivitet och servicenivå. Detta kommer att kräva mod och tillit inom organisationen och ett samspel och transparens mellan tjänstepersoner och politik. Samtliga chefer och nyckelmedarbetare har genomfört utbildning i innovationsteknik och nu är det dags att på riktigt utnyttja de verktyg som tillförts organisationen.

Delaktighet

Eksjö kommuns invånare ska uppleva att det finns möjlighet att vara delaktiga och påverka kommunens utveckling.

Ett samhälle som präglas av jämställdhet, jämlikhet och delaktighet, där allas röst är lika mycket värd är viktiga byggstenar för ett hållbart samhälle.

För att nå de globala målen och de komplexa samhällsutmaningar vi står inför krävs att vi arbetar tillsammans – lokalt, regionalt och globalt. Genom att dela kunskap, utveckla gemensamma lösningar och stärka partnerskap kan vi möta komplexa samhällsutmaningar mer effektivt.

Utvecklingsområdena under effektmålet delaktighet är jämställdhet, jämlikhet och delaktighet, samt samarbete och globalt partnerskap.

Mätvärden delaktighet	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Valdeltagande i senaste kommunvalet (procent)	16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN	85	82	82	82	82
Kvinnor på ordförandeposter i kommunen (procent)	5 JÄMSTÄLLDHET	37,5	22,2	22,2	22,2	22,2

Vad gäller valdeltagande så ligger Eksjö kommun strax över snitt i relation till grannkommunerna. Angående jämställdhet på ordförandeposter ligger kommunen betydligt under snitt i relation till riket och grannkommunerna. Detta gäller även utrikes födda bland förtroendevalda kommunpolitiker som är 6,7 procent i Eksjö kommun, snittet i riket och bland grannkommunerna är 9,8 procent.

Jämställdhet, jämlikhet och delaktighet

Utmaningar

Könsfördelningen på arbetsmarknaden är ojämn, kvinnor och män arbetar inom olika branscher. Inom vård- och omsorgsykten samt förskola dominerar kvinnor. En jämnare könsfördelning bidrar till en mer jämställd miljö där barn och brukare möter både manliga och kvinnliga förebilder, vilket bryter traditionella könsmönster och möter personalbehovet.

Sociala sektorn har en alltmer vårdtung och multisjuk målgrupp vilket ger utmaningar i arbetet för ökad delaktighet.

Insatser

Det pågår ett arbete med att få fler män att arbeta inom förskolan och frågan är aktuell i förskolans samverkansgrupp. Män i förskolan har bjudits in till forum för erfarenhetsutbyte.

Under 2025 har arbetet med bygdeprenie påbörjats. Initiativet innebär att invånare får möjlighet att påverka hur en del av kommunens budget används för att utveckla ett visst planeringsområde. Under 2025 genomfördes workshops i Hjärtevad, Bellö och Kråkshult. Initiativet upplevdes positivt och det var ett brett deltagande. Alla, oavsett ålder, hade samma möjlighet att komma med idéer och alla hade möjlighet att rösta. Resultatet blev beslut att bygga ett tak vid grillplatsen vid Bellö badstrand, åtgärd av parkering i Kråkshult samt gungor, sittbänkar och renovering av en scen i Sjöparken i Hjärtevad.

Samhällsbyggnadssektorn har arbetat för att berörda invånare, föreningar och företag ska få kännedom om hur deltagande kan ske i större projekt och förändringsarbeten som berör allmänheten. Information har spridits i fler kanaler med hjälp av kommunikationsavdelningen och projektledare/handläggare har tagit större ansvar för kommunikationen.

Arbetet med att implementera barnkonventionen fortsätter och under året gjordes barnkonsekvensanalyser som en del av budgetberedningen.

I såväl förskolan som i grundskolan arbetar man med att ta tillvara barns och elevers idéer och tankar i såväl formella som informella forum. Förskolans arbete med barnreflektioner har varit framgångsrikt då barnen är mer aktiva i sitt eget lärande. Vid samtal med barnen får de öva på att sätta ord på det egna lärandet och det hjälper barnen att synliggöra deras strategier för lärande. Den formella delen av elevers delaktighet och inflytande, det vill säga klass- och elevråd, fungerar bra på skolorna.

Sociala sektorn har under året fokuserat på att stärka brukarnas delaktighet genom ökad dialog, bland annat via husmöten och ett förtydligat uppdrag för omsorgskontakten.

Möjliga åtgärder

Insatser behövs för att stödja större mångfald i homogena arbetsgrupper. Det kan handla om att aktivt arbeta med normer och värderingar kopplat till yrkesval, men också bemötande gentemot varandra, i en arbetsgrupp.

Sociala sektorn behöver ställa om till ett mer individcentrerat arbetssätt, för att stärka delaktighet hos brukare.

Samhällsbyggnadssektorn behöver en inriktning för hur och när kommunikation ska ske i större skala.

Samarbete och globalt partnerskap

Hållbar utveckling kräver att vi arbetar tillsammans – lokalt, regionalt och globalt. För en kommun innebär det att samverka över förvaltningsgränser, med näringsliv och civilsamhälle, men också att bidra till de gemensamma internationella målsättningarna i Agenda 2030. Genom att dela kunskap, utveckla gemensamma lösningar och stärka partnerskap kan vi möta komplexa samhällsutmaningar mer effektivt.

Utmaningar

Från 1 januari 2025 har gymnasiet bytt huvudman från Eksjö kommun till Höglandsförbundet. Detta har medfört att Eksjö gymnasium fallit ur en del samverkansforum i kommunen.

Insatser

Samverkan med andra kommuner sker inom samtliga verksamheter på något sätt. Tydligast samverkan sker med kommunerna inom Höglandsförbundet.

Flera verksamheter samarbetar med föreningar på olika sätt. Fritidsavdelningen har utvecklat ett samarbete med Storegårdskyrkan för att driva verksamhet för barn- och unga i lokalen Källan på Tuvehagsområdet, se mer info under rubriken Trygghet, ovan.

Gemensam gymnasieorganisation är genomförd och under våren har efterarbetet fortgått samt att Nifsarpsskolan numera även ingår i Höglandsförbundet. Det har pågått ett arbete och beslut är taget för gemensam organisation av vuxenutbildningarna inom Höglandsförbundet. Utredning har genomförts kring hur upphandlingsavdelningar på Höglandet bör organiseras på bästa sätt.

Möjliga åtgärder

Samverkan mellan kommunens förvaltning och gymnasiet behöver ses över, så att den fungerar på alla nivåer där den behövs.

Samarbeten med aktörer även utanför Sveriges gränser, bör uppmuntras för att stärka solidaritet och globalt samarbete.

Samhällsplanering

Eksjö kommun ska ha en robust och hållbar infrastruktur samt ett varierat utbud av boendeformer i olika delar av kommunen.

Klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald hotar livets förutsättningar på jorden. Minskad biologisk mångfald förvärrar effekterna av klimatförändringarna. Klimatkrisen kan därför inte lösas utan att hantera förlusten av biologisk mångfald och förlusten av biologisk mångfald kan inte hejdas utan att adressera klimatkrisen. De är två tätt sammanlänkade kriser som behöver hanteras tillsammans.

Klimatet har förändrats i Eksjö kommun och det kommer fortsätta att bli varmare, torrare och blötare. Samtidigt som vi ställer om samhället för att minska effekterna av framtida klimatförändringar behöver samhället anpassas för att möta de utmaningar som klimatförändringarna redan utgör för kommunen. Genom att välja naturbaserade lösningar för klimatanpassning kan man få fler nyttor samtidigt, till exempel skydd mot värme och sammanhängande gröna stråk som möjliggör att arter kan finnas kvar.

Den ryska invasionen av Ukraina påverkar Sveriges säkerhet. Även om ett väpnat angrepp mot Sverige just nu bedöms som lågt, finns en ökad risk för påverkansoperationer och andra fientliga aktioner. Risken för

klimatekriser och katastrofer ökar i takt med klimatförändringarna. Sammantaget gör detta att vi måste öka vår beredskap för krig och kris.

Utvecklingsområdena under effektmålet samhällsplanering är klimatpåverkan, biologisk mångfald och beredskap.

Klimatpåverkan

Mätvärden klimatpåverkan	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Utsläpp av växthusgaser i kommunens geografiska område (tusen ton CO ² -ekv)		108	105	103	-	-

Växthusgasutsläppen i kommunen minskar inte i den takt som är nödvändig för att nå de nationella och regionala klimatmålen. Länets utsläpp av koldioxid behöver minska med 21,5 procent om året för att ligga i linje med Parisavtalet, det är en skärpning från förra årets budget som pekade på en minskning med 18,3 procent. Fortsätter vi som idag är länets hela utsläppsutrymme förbrukat innan 2030.⁸

I Eksjö kommun är det jordbruk, transporter och produktion av fjärrvärme som orsakar mest utsläpp av växthusgaser.⁹ Utöver detta bidrar vår konsumtion till stora utsläpp utanför kommunens och rikets gränser.

Rubrikerna nedan lyfter de åtgärdsområden som kommunen arbetar med för att minska klimatpåverkan.

Transporter

Mätvärden transporter	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Utsläpp från transporter i kommunen (tusen ton CO ² -ekv.)		34,2	30,9	30,8	-	-
Andel fossiloberoende personbilar i kommunen (procent)		12	16	18	20	-
Andel fossiloberoende personbilar i kommunorganisationen (procent)		42	53	62	71	-
Elbilsladdpunkter i kommunkoncernen (antal) ¹⁰		14	16	20	56	66

⁸ [Jönköpings läns koldioxidbudget](#)

⁹ [Nationella emissionsdatabasen](#)

¹⁰ Egen uppföljning Eksjöbostäder AB (EBO), Eksjö kommunfastigheter AB (EKFAB) Eksjö Energi (EE), AB Eksjö Industribyggnader (IB)

Offentliga elbilsladdpunkter i kommunen (antal)	9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR	-	-	25	66	128
Cykelväg i kommunen (meter/inv.)	11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMMÄLLEN	3,9	3,9	4,2	4,2	4,6

Utmaningar

Bilen är det dominerande transportmedlet och det är personbilsresor som står för den största delen av utsläppen från transportsektorn. I Jönköpings län reser vi mer med bil och mindre med kollektivtrafiken än i andra län. Bilen är det främsta transportmedlet och hälften av växthusgasutsläppen från transportsektorn kommer från personbilar. 84 procent av resorna till arbete/skola och aktiviteter sker med bil i länet, vilket är en ökning sedan 2015.¹¹

Insatser

Under året invigdes den nya cykelvägen mellan Eksjö och Nässjö som ger nya möjligheter att cykla både till skola, arbete och fritidsaktiviteter.

En kortare gång- och cykelväg har byggts vid Nannylunds handelsområde. I övrigt har fokus legat på reinvestering av befintligt gång- och cykelvägnät.

Ny laddinfrastruktur för elbilar byggs numera ut av privat sektor. Eksjö kommun och Eksjö Energi AB arbetar med möjliggörande insatser, till exempel har nya snabbladdare satts upp vid ICA Supermarket i Eksjö som ett resultat av gemensam planering med näringslivet.

Förvaltningen, Eksjöbostäder AB (EBO) och Eksjö kommunfastigheter AB (EKFAB) bytte under året ut 10 fossildrivna bilar till bilar med fossiloberoende drivmedel (8 el och 2 HVO).

Under 2025 upphandlades ett nytt system för fordonssamordning som ger mer möjligheter för effektivisering av kommunens fordonspark.

Arbete med typfordon har påbörjats för att ge effektivare upphandlingar och hjälpa verksamheterna med vilken typ av fordon man kan köpa in.

Sociala sektorn har gjort en översyn av fordon under 2025. Fordonen har inventerats och hanteringen mellan enheter har setts över i syfte att tydliggöra tillgänglighet och ansvar. Under året har även en rutin tagits fram för hur fordonen ska nyttjas och var de är stationerade. Syftet är att skapa en mer samordnad och effektiv användning.

¹¹ [Miljöläget i Jönköpings län. När vi miljömålen idag eller i framtiden? Länsstyrelsen 2026:02](#)

Under 2026 kommer personal i förvaltning och kommunala bolag att erbjudas att köpa cykel på bruttolöneavtal, så kallad förmånscykel.

Möjliga åtgärder

Det nya fordonssamordningssystemet ger nya möjligheter, men fordonssamordnarrollen skulle behöva utvecklas parallellt för att nå längre. Det finns fortsatta möjligheter att samnyttja fordon mellan sektorer för att minska antalet fordon.

Många bilresor kan ersättas med gång eller cykel. Det gynnar också mer rörelse som bidrar till bättre hälsa och minskar behovet av parkeringsytor i staden. Alla aktiviteter som underlättar och uppmuntrar till gång och cykel framför bil är positivt.

Förnybar energi och energieffektivisering

Mätvärden förnybar energi	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Utsläpp av växthusgaser från fjärrvärme (tusen ton CO ² -ekv)		24	26	23	-	-
Nettoproduktion av el inom det geografiska området (MWh/inv.)		-10,7	-10,1	-9,2	-	-
Effekt av solceller i kommunen (Watt per invånare) ¹²		255	339	597	692	-
Produktion av förnybar el från solceller EBO, EK FAB (MWh) ¹³		10	35	50	408	455
Energiförlust Eksjö Energi (GWh) ¹⁴		-	28	25	27	27
Energianvändning gatubelysning (MWh) ¹⁵		1,9	1,8	1,7	1,7	1,5

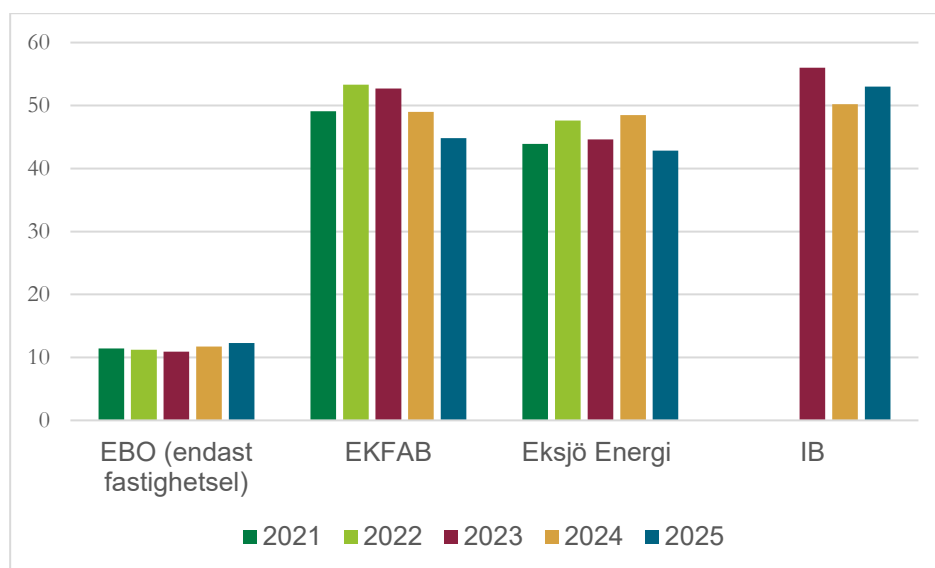
¹² 8b. Solceller i kommunen - Miljöbarometern - Sekom

¹³ Egen uppföljning Eksjöbostäder AB (EBO), Eksjö kommunfastigheter AB (EK FAB)

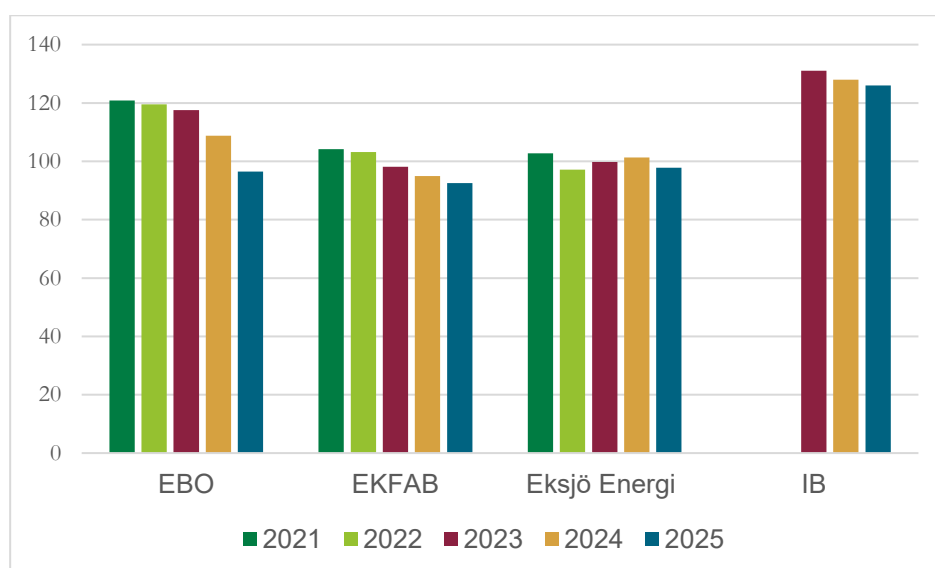
¹⁴ Egen uppföljning Eksjö Energi. Differensen mellan producerad energi och fakturerad energi på produktionsanläggning.

¹⁵ Egen uppföljning Eksjö Energi

Energianvändning el (kWh per kvadratmeter och år)

Energianvändning fjärrvärme (kWh per kvadratmeter och år)

Produktion av solceller fortsätter att öka och bolagen arbetar intensivt med energieffektivisering. EBO har redan 2025, nått allmännyttans klimatinitiativ om att sänka energiförbrukningen med 30 procent fram till 2030.

Utmaningar

Elektrifieringen av samhälle och näringsliv ställer höga krav på ökad produktion av förnybar energi. Befintliga byggnader och verksamheter behöver bli mer energieffektiva, både för att minska klimatpåverkan och hantera kommande effektutmaningar.

Eksjö kommun har en fjärrvärmeanläggning där värme främst genereras genom förbränning av avfall. Eftersom stora delar av avfallet består av plast

ger det stora utsläpp av koldioxid. Pannan är byggd för detta ändamål och måste också drivas på en viss nivå för att ge god effekt. Mängden restavfall som produceras i närområdet är fortsatt stor, och förbränning är den bästa lösningen som finns för hantering av restavfall för tillfället. Kommunen har därför svårt att minska mängden koldioxidutsläpp från värmepannan.

Insatser

Eksjö Energi har påbörjat bygget av en ackumulatortank för en jämnare och effektivare produktion av fjärrvärme. Den fungerar som ett värmelager för fjärrvärme.

Gatljusanläggningen ställs successivt om till ny, energieffektiv teknik.

EBO och EK FAB har gjort flera effektiviseringsåtgärder under året. På Mariebergs äldreboende används nu spillvärme från kyl och frysrum till att tillverka varmvatten i byggnaden. Solceller på taket används för att driva byggnaden och överskottet går till att göra varmvatten. Med detta hoppas man kunna vara självförsörjande på varmvatten under del av året.

På Juventum, Prästängshallen, Ingatorpsskolan, Solgården och Galaxen har gamla ineffektiva undercentraler bytts ut till moderna som kopplats upp till överordnat system för att på ett effektivare sätt kunna optimera värmeförbrukningen.

På Linnéskolans idrottshall och Östanås matsal har ventilation byggts om till effektiva FTX maskiner¹⁶ med en återvinningsgrad på 85 procent. Stadsbiblioteket har fått ett behovsstyrt ventilationssystem som reglerar luftmängden efter lokalens aktuella belastning (VAV). Ventilationen för varmhållning har byggts om i ishallen.

Bryggaren har fått tilläggsisolering på vinden och takfönster på hemtjänstens hus har byggts igen. Enkelglas har bytts till isolerglas i skyltfönster och äldre fönsterdörrar har bytts till tre-glas.

Flera fastigheter har fått ny och effektivare belysning som styrs på närvaro. Flera bostäder har fått moderna tvätt- och torkmaskiner/skåp som är betydligt mer energieffektiva.

Temperaturmätare har monterats och installerats för att säkerställa rätt temperatur i lägenheter och temperatur i trapphus har sänkts.

Solceller på Mariebergs äldreboende installerades 2024 men togs i bruk under 2025. Fler byggnader kommer att få solceller under 2026.

Samtliga lokalförändringar tas upp i kommunens ledningsgrupp, för att få ett helhetsperspektiv på lokalfrågan och maximera nyttjande genom

---

¹⁶ Mekanisk till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning

samordning. Det finns ett budgetbeslut att förvaltningens totala fastighets- och hyreskostnader ska minska. Viss effekt har uppnåtts, men det kvarstår arbete för att uppnå full effekt. Exempel som gjorts är bland annat:

- samordning av lokaler för Mötesplats Ung som kan möjliggöra att lämna Spelverkets lokaler,
- samordning av kontorslokaler i kommunhuset på samhällsbyggnadssektorn,
- lämnat externt hyrda lokaler utanför kommunkoncernen exempelvis förskolan Baronen,
- omfördelat lokaler utifrån förändrade verksamheter och att utökad verksamhet inte behövt hyra fler lokaler.

Energi- och klimatrådgivningen för hushåll, föreningar och mindre företag har liksom förra året bedrivits i samarbete med Eksjö, Aneby, Tranås och Nässjö kommun. De vanligaste ämnena för rådgivning var värmepumpar, solceller, klimatskal och energilagring.

Möjliga åtgärder

Efter flera lyckade energieffektiviseringsprojekt finns det nu underlag för att fortsätta att effektivisera byggnader på samma sätt. Projektet på fastighetsbeteckningen Skogshyddan var mycket lyckat och går nu att appliceras på fler fastigheter.

Genom förändrade beteenden och timing för olika processer kan man minska energianvändning och kapa effektoppar. Samarbetet mellan fastighetsägare och verksamheter kan utvecklas för att bättre kartlägga energianvändning och hitta lösningar för att minska energianvändning och kapa effektoppar.

Konsumtion

Mätvärden konsumtion	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Utsläpp från måltidsverksamhet (CO ² -ekv/kg livsmedel) ¹⁷		1,9	2,1	1,9	1,9	1,9
Matsvinn, serveringsvinn och tallrikssvinn i grundskolan (g/ätande) ¹⁸		44	43	41	33	33
Restavfall per invånare (kg) ¹⁹		142	118,5	118	130,9	-
Andel insamlat hushållsavfall för återvinning (procent) ²⁰		35,6	40,8	40,2	38,4	-
Avfall per invånare till energiåtervinning, som inte materialåtervinns, från ÅVC (kg) ²¹		167	144	123	139	-

Utmaningar

Jönköpings län har ett mål om att minska de konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen till en nivå motsvarande 1 ton per invånare. Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp ligger idag på 8 ton per invånare. För att nå klimatmålen behöver invånares och verksamheters konsumtionsmönster förändras.

Bygg- och fastighetssektorn står för 22 procent av Sveriges utsläpp av växthusgaser och genererar cirka 12 miljoner ton avfall varje år. Nybyggnation kräver utvinning av nya naturresurser och energikrävande processer vid framställning av nytt material. Materialet är ofta av sämre kvalitet än befintligt/återbrukat. Det rivs och byggs nytt i Eksjö kommun. Detta genererar stora utsläpp av växthusgaser. Vid val av nytt material, väljer man ibland bort förnybart material som trä, med hänvisning till att det är dyrare. Även att återbruka material väljs bort då det tillför extra kostnader.

Insatser

Krav i upphandling höjs successivt. I det nya avtalet för datorer ställdes krav på längre garantitid, tillgång till reservdelar och livslängd på batterier vilket innebär att man kommer kunna använda datorerna längre. I

¹⁷ Egen uppföljning, måltidsverksamheten.

¹⁸ Egen uppföljning, måltidsverksamheten.

¹⁹ Egen uppföljning, Eksjö Energi.

²⁰ Egen uppföljning, Eksjö Energi.

²¹ Egen uppföljning, Eksjö Energi.

upphandlingen ställdes det också krav på möjlighet att köpa återbrukade produkter. Hållbarhet är en del av kommunens beställarutbildning.

Kommunen har sedan några år en rutin för inköp av möbler som anger att återbrukade möbler ska väljas i första hand. När funktionsstöd flyttade till nya lokaler valde man att köpa återbrukade möbler. Upplevelsen var att kvalitén är lika bra som för nya möbler, men till en betydligt billigare peng. Under året har ett samarbete kring återbrukade möbler införts på högländet. Det innebär att verksamheter som ska göra sig av med möbler, först annonserar dem på en digital plattform. Möblerna blir då tillgängliga för andra verksamheter som kan behöva dem, i första hand i den egna kommunen, men om det inte finns behov av den där, kan även andra kommuner på högländet ta del av erbjudandet. På detta vis sparar kommunen pengar, naturens resurser och minskar avfall.

EBO/EKFAB har rutin för återbruksinventering och digital lösning för mindre jobb.

Under 2025 har måltidsverksamheten ökat frekvens på mätning av matsvinn för att kunna analysera och införa lämpliga åtgärder. Verksamheten har plockat bort engångsartiklar vid utflykt och uppmuntrar i stället eleverna att ta med egen dryck, tallrik och bestick hemifrån. Även sociala sektorn har minskat användning av engångsprodukter. Förskolan har tagit bort skötbordspapper på hälften av förskolorna och plan för utfasning finns.

Förskolan har även arbetat med en digital plattform för hantering och återbruk av arbetskläder.

Återvinningskärl finns tillgängliga i samtliga verksamheter i sociala sektorn. Samtliga förskolor och de flesta skolor har återvinningskärl som gör det möjligt för elever och personal att återvinna papper och förpackningar. Furulundsskolan har köpt in kärl till korridorerna och Grevhagsskolan har köpt in kärl och dekaler till samtliga klassrum.

Fyra offentliga platser kommer få kärl för förpackningsavfall under 2026.

Eksjö Energi har gjort olika informationsinsatser för att förbättra sortering, samt plockanalyser av avfall för att ta fram relevant information och åtgärder.

Under 2026 kommer fastighetsnära insamling av papper och plast införas för en- och tvåfamiljshus.

Plastinsamling för plast som inte är förpackning, påbörjades i augusti på återvinningscentralen (ÅVC) i Eksjö.

Möjliga åtgärder

Genom att baka mer eget bröd och ställa om till mer grönt kan måltidsverksamheten bidra till både bättre hälsa, ekonomi och miljö.

Det finns potential i samarbete mellan måltidsverksamheten och den pedagogiska verksamheten på skolorna för att uppmåna till klimatsmart mat och minskat svinn. Vuxennärvaro och att stärka den pedagogiska måltiden är en möjlighet.

Flera av kommunens verksamheter använder arbetskläder på ett hållbart sätt, där återbruk är det normala. Detta kan även spridas till andra verksamheter.

Offentlig upphandling har stora möjligheter att driva på utvecklingen till ett mer hållbart samhälle genom att efterfråga socialt och miljömässigt hållbara produkter och tjänster samt använda leverantörers innovationsförmåga för att utveckla nya lösningar. Det räcker dock inte att upphandlingsavdelningen känner till detta. Verksamheterna behöver också vara beredda på att det ibland kräver mer tid och resurser för att ställa om till mer hållbara inköp och upphandling.

Ökad omvärldsbevakning och kunskapshöjande insatser kring återbruk och omställning av byggnadsbeståndet kan leda till positiva effekter för miljö, kulturmiljö och ekonomi långsiktigt.

I syfte att öka återbruk av byggnadsmaterial behöver nya vägar utforskas. Det kan handla om upphandling, hitta lämpliga metoder och att bygga upp ett effektivt system. Om nybyggnation och renovering behövs bör man välja trä även om kostnaden blir något högre, i linje med träbyggnadsstrategin - det är en långsiktig investering.

Återvinningscentralerna i kommunen kan utvecklas med fler fraktioner för återbruk och återvinning.

Biologisk mångfald

Den största orsaken till förlust av biologisk mångfald är förändrad markanvändning. Andra orsaker är bristande naturhänsyn i jord- och skogsbruk, överutnyttjande av resurser, klimatförändringar, föroreningar och invasiva främmande arter. Förutom grundförutsättningar för våra liv utgör även biologisk mångfald basen för vårt samhälle och ekonomi.

Biologisk mångfald är en förutsättning för allt liv på jorden och bygger på komplexa samspel mellan olika arter. I och med detta samspel kan hela balansen i ekosystemet rubbas om en art eller livsmiljö försvinner.

Rubrikerna nedan lyfter de åtgärdsområden som kommunen arbetar med för biologisk mångfald.

Grönstruktur och ekosystemtjänster

Mätvärden biologisk mångfald	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Yta med slätterängsliknande skötsel (km ²)	15 EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFOLD	0	0	0	0	1,72

Utmaningar

Fler arter än någonsin är på väg att försvinna och många ekosystem förändras på grund av människans sätt att leva och konsumera. När arter eller deras livsmiljöer försvinner rubbas balansen i ekosystemen. Detta påverkar även naturens möjligheter att förse oss med livsnödvändiga ekosystemtjänster, såsom insekternas pollinering av våra grödor, bakterier och maskar som gör jorden bördig, och rening av luft och vatten. Några exempel på rödlistade arter som finns i Eksjö kommun är flodpärlmussla och målarmussla (Brusaån) samt fladdermusen barbastellen (Börsebo). Barbastellen finns endast på två ställen på sydsvenska höglandet. Sjönajas har funnits i Södra Vixen, men vid uppföljning under 2025 hittades inga plantor.

En av de största utmaningarna för den gröna infrastrukturen är den exploatering som sker. Kommunen vill främja näringslivet, som främst är intresserade av exploatering i centrala lägen. Det riskerar att grönområden tas i anspråk och att stråk mellan olika naturområden bryts.

I Jönköpings län är antalet nya fall av hudcancer bland de högsta i landet. En bidragande orsak är antagligen en hög förekomst av en genmutation som ger en 60 gånger ökad risk för hudcancer.²² Förskolans och skolans utemiljöer saknar godkänt UV-skydd, vilket innebär att de har brist på skuggiga miljöer, vilket blir än mer allvarligt med tanke på den ökade risken för hudcancer som finns i länet.

Invasiva främmande arter är växt- och djurarter som med människans hjälp flyttats från sin ursprungliga miljö och i sin nya omgivning orsakar stora problem för inhemska ekosystem. Många invasiva främmande arter härstammar ursprungligen från varmare regioner och sprider sig därför lätt i klimatförändringarnas spår. I kommunen finns sex EU-listade invasiva främmande arter: jätteloka, jättebalsamin, smal vattenpest, gul skunkkalla och signalkräfta. Trenden är att dessa arter ökar i antal. Utöver dessa finns

²² www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/saker-stralmiljo/hudcancerfall/jonkopings-lan/

även följande som klassas som invasiva främmande arter; blomsterlupin, kanadensiskt gullris och vresros.

Insatser

Arbetet med ny grönplan har påbörjats. Grönplanen ska ge vägledning för hur gröna miljöer kan tas till vara och utvecklas i takt med att kommunen växer. Den planeras antas under hösten 2026.

Utbildning i grön infrastruktur hölls för tjänstepersoner och politiker i juni. EBO/EKFABs vaktmästare har gått utbildning i grönskötsel.

Samhällsbyggnadssektorn, barn- och utbildningssektorn och EKFAB håller på att ta fram plan för skugga på samtliga förskole- och skolgårdar. Arbetet med att skapa skugga pågår parallellt och under året har träd har planterats på Linnéskolan.

Grevhagsskolan har fått en ny skolgård där en del av skolgården är inhägnad naturskog med grillplats. Även förskolan Slottet använder detta område.

Träd har planterats i flera områden för att på sikt kunna ersätta befintliga träd. Utemiljön i bostadsområdet Röd- och Blåklinten i Kvarnarp har rustats upp, ett projekt som pågår.

Arbetet med slåtterängsliknande skötsel har utvecklats under året. EBO/EKFAB har köpt in en slåttermaskin. Antalet kvadratmeter har ökat med cirka 17 200 kvadratmeter, varav cirka 10 000 kvadratmeter sköts av ideella aktörer. Det har satts upp skyltar för att kommunicera fördelen med skötseln. "Här låter vi det växa och blomma för pollinatörer och biologisk mångfald".

Den invasiva arten gul skunkkalla har bekämpats och medarbetare har tagit del av utbildning för att bredda kompetens kring invasiva arter. Skyltar har tagits fram för att informera invånare om parkslide och jättebalsamin.

Arbetet för att anpassa kommunens skogsbruk för att stärka ekosystemtjänster har fortsatt. Förberedelse för ytterligare ädellövshägn har gjorts vid Borgmästarängen. Ansökan har skickats in för skogsbete vid Kvarnarpssjön. Högstubbar som gynnar insekter har ställts (lämnats) i Kvarnarp ovanför Fobo.

Under året gjordes en friluftundersökning i Jönköpings län. Så många som 71 procent av de svarande i Eksjö kommun uppgav att de är ute i naturen både vardag som helg. Vad gäller aktiviteter är vandring populärt (84 procent) samt ströva i naturen, bad och grillning (runt 50 procent). De miljöer som besöks främst är skog (78 procent), friluftsanläggningar och badplatser (65 procent), men också skyddad natur 41 procent).

Under året fortsatte upprustning av Höglandsleden/Smålandsleden med nya skyltar och ledmärken.

Möjliga åtgärder

Arbetet med att färdigställa grönplanen och använda den i planeringsarbetet bör prioriteras.

Ett systematiskt, långsiktigt och omfattande arbete behöver göras för att öka skugga där barn och elever vistas.

Parkdriften behöver mer resurser för att kunna öka takten i omställning till grönyteskötsel för biologisk mångfald, inklusive hantering av invasiva arter.

Vatten

Mätvärden biologisk mångfald	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Andel sjöar med god ekologisk status (procent)	6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA	69	69	-	-	-
Andel vattendrag med god ekologisk status (procent)	6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA	10	10	-	-	-
Vattenförlust (procent) ²³	6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA	16	13	19	15	18
Vattenförbrukning, EBO, EK FAB (tusen m ³)	6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA	145	146	152	150	150

Utmaningar

Flera vattendrag och sjöar i kommunen har onaturliga flöden på grund av dammar och andra regleringar. Det hindrar fisk och andra organismer att vandra i vatten, vilket kan vara avgörande för deras överlevnad.

Kommunen har ett underdimensionerat ledningsnät för dagvatten, som inte är anpassat till ett förändrat klimat med kraftigare och återkommande skyfall. Detta riskerar leda till en ökning av överbelastade ledningssystem för dag- och avloppsvatten med fler översvämningar som följd och med ökad risk för bräddning av avloppsvatten. I Eksjö riskerar särskilt lågpunkter i stadsmiljön att ställas under vatten där dagvattensystemen är underdimensionerade och där det inte finns ytliga avrinningsmöjligheter.

²³ Egen uppföljning Eksjö Energi. Differens mellan producerat dricksvatten och det fakturerade/producerade.

Eksjö kommun har en VA-plan (vatten och avlopp) som beskriver arbetet för en hållbar vattenförsörjning i kommunen. I uppföljningen av VA-planen 2025 konstateras att resurser kopplat till projektorganisationen inte är tillräckliga för att kunna arbeta i den takt som planen förordar. I relation till planens övergripande syften kopplat till miljömål, utvecklingsperspektiv, klimatanpassning- och klimatomställning och långsiktiga ekonomiska perspektiv borde ambitionsnivån vara ännu högre.

Insatser

Beslut är taget att riva den nedre dammen i Mariannelund och andra vandringshinder är under bearbetning.

För att klimatanpassa dagvattensystemet integreras ny teknik för både kapacitet och förbättrad rening i samband med ny- och ombyggnationer av vägar och parkeringsytor. Det bästa exemplet är Österlånggatan växtbäddar av kolmakadam som hanterar större mängder dagvatten med bättre reningsförmåga. Utredning kring Köpmangatan har påbörjats vilket är ett viktigt projekt att inkludera dagvattenförbättrande åtgärder för att minska översvämningsrisk och förbättra dagvattenreningen.

Inga större dagvattenåtgärder har genomförts under 2025 men flera är påbörjade och pågående. Bland annat utreds en större dagvattenåtgärd på grönytan vid Surbrunnsgatan (RIFA-plan) för att fördröja dagvatten från industriområdet i Eksjö. En åtgärd längre ner i samma system, norr om Kvarnarpssjön har påbörjats. Plan finns också för dagvattenrelaterade åtgärder i Vildparken och norr om Norrtullskolan.

I samband med ledningsbyte VA och elnät på Fågelsångsvägen lades även nytt dagvattensystem. Eksjö Energi har också arbetat med förnyelseplanering av ledningsnätet och plan för reservvatten.

Möjliga åtgärder

Arbetet med att öppna vandringsvägar behöver fortsätta.

Projektorganisationen för VA-planen behöver en utökning av resurser för att förebygga högre kostnader, både ekonomiska och miljömässiga, i framtiden.

Grön infrastruktur är en viktig naturbaserad lösning för klimatanpassad dagvattenhantering. Se mer under rubriken ekosystemtjänster, ovan.

Giftfri miljö

Mätvärden giftfri miljö	Globalt mål	2021	2022	2023	2024	2025
Andel ekologiskt i kommunens verksamhet (procent) ²⁴	12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION 	14,9	15,1	15,4	16,2	16,3
Utsläpp av kväveoxider från avfallspannan (mg/MJ) ²⁵	3 GOD HÄLSA OCH VÄLBETVÄNANDE 	54,9	68,1	64,0	60,7	56,3

Utmaningar

På internationell nivå ser vi de senaste åren en kraftig ökad och globaliserad konsumtion och produktion av varor och kemikalier. Att den ökade produktionen i hög grad sker i länder med bristande kemikaliekontroll bidrar till problemet. Halter av ämnen som inte har uppmärksammats och reglerats kan därigenom öka i miljön.

Farliga ämnen som är spridda i miljön eller finns lagrade i varor, byggnader och i förorenade områden kan påverka människor och miljö under lång tid. Barn och kvinnor i fertil ålder är särskilt känsliga för miljögifter.

Åtgärdstakten i arbetet med förorenade områden är för långsam för att nå miljömålet om en giftfri miljö. Miljöavdelningens arbete med förorenade områden är fortsatt karaktäriserat av händelsestyrt arbete vilket i dagsläget innebär att man inte har möjlighet att prioritera strategiskt arbete med prioriterade områden. De resurser som kan användas för området är idag få vilket gör att tiden inte räcker till.

Insatser

Under året har den checklista för kemikaliesmart förhållningssätt, som funnits för förskolan reviderats för att gälla alla verksamheter som arbetar med barn. En utbildningsfilm finns tillgänglig på kommunens intranät. Förskolepedagoger gör medvetna val då de köper in nya material i verksamheten.

Miljöbalken och arbetsmiljölagen ställer höga krav på kemikaliehantering i verksamheterna. För att säkra och underlätta inventering, riskbedömning och substituering av farliga ämnen har kommunen infört ett digitalt kemikaliehanteringssystem. Arbetet leder till att kemikalier som inte längre används lämnas som farligt avfall och att information blir mer lättillgänglig för de kemikalier som används i verksamheterna.

²⁴ Egen uppföljning måltidsverksamheten.

²⁵ Egen uppföljning Eksjö Energi. Egen målsättning att hållas under 55 mg/MJ.

I ett av kommunens förorenade områden, en nedlagd deponi som ägs av kommunen, pågår det just nu en huvudstudie där bidrag beviljats från staten.

Möjliga åtgärder

Den checklista för kemikaliesmarta barnverksamheter som kommunen har behöver fortsätta att hållas levande. Den används i flera verksamheter, men är mindre känd i andra, till exempel skola och fritids. Ny personal tillkommer och det är bra att ha det som en årlig rutin att via checklistan gå igenom vilket material man erbjuder barnen i verksamheten.

Arbetet med digital inventering och riskbedömning av kemikalier behöver bli en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet och spridas i samtliga verksamheter.

Miljöavdelningen behöver tillföras mer resurser riktade mot arbetet med förorenade områden, vilket skulle underlätta för verksamheten att strategiskt kunna planera egeninitierade insatser för att öka åtgärdstakten för de prioriterade objekten och att nå de regionala och nationella miljömålen.

Beredskap

Utmaningar

Riksrevisionen har ur ett nationellt perspektiv påpekat att uppbyggnaden av det civila försvaret har gått för långsamt, delvis på grund av otydlig styrning och ett för stort fokus på processer. Även i Eksjö kommun är det en utmaning att gå från teoretisk planering till praktisk förberedelse.

Det är en utmaning att balansera det dagliga förvaltningsarbetet (grunduppdraget) med utvecklingen av civil beredskap. Eftersom befintlig verksamhet är i fokus, kan det bli svårt att frigöra tid för nödvändig utbildning och proaktiv, framåtblickande planering. Beredskapsfrågor behöver bli en integrerad del av varje verksamhets grunduppdrag. Avsaknaden av strategisk inriktning på nationell och lokal nivå har gjort att verksamheterna saknat vägledning för dimensionering och planering. Detta skapar även otydlighet för säkerhetssamordnare gällande hur arbetet med civil beredskap ska drivas framåt.

Individuella mellanchefer efterlyser framdrift i beredskapsfrågor, men strategiska förslag och handlingsplaner når inte ut i organisationen i sin helhet. Strategierna och handlingsplanerna syftar till att guida arbetet utifrån en helhetsbild av lagar och nationella riktlinjer, liksom centrala myndigheters pågående och kommande arbete. En strategisk helhetsverkan uteblir om implementeringen begränsas till enskilda delar, såsom

kontinuitetsplanering, medan andra kritiska aspekter, som beredskapskrav vid upphandling, förbises.

Eftersom arbetet kräver komplext samspel, leder brister i implementeringen till kaskadeffekter som påverkar hela organisationen. Enligt ansvars-, likhets- och närhetsprincipen ingår krisberedskap i grunduppdraget, vilket kräver en kultur där individen ser till helheten.

I takt med den snabba utvecklingen inom området ökar kraven på samverkan och myndighetskontakt – för organisationen som helhet men även för specifika verksamhetsdelar. En väl förberedd organisation kan lättare hantera dessa förändringar.

Insatser

Flera förvaltningsövergripande förmågor är under uppbyggnad, inklusive stab och trygghetspunkter (där avsiktsförklaringar har tecknats med externa aktörer), vilket bidrar till en ökad beredskapscapacitet hos organisationen. Nyckelfunktioner inom organisationen har utbildats i alternativa kommunikationsmedel med återkommande övningar, något som stärkt organisationens förmåga till intern kommunikation vid bortfall av ordinarie kommunikationsvägar.

De två största sektorerna inom organisationen har kommit långt i kontinuitetsplaneringsarbetet, med flertalet utvecklade reservrutiner på plats. Införskaffande av beredskapshöjande materiel har påbörjats och en investeringsplan utifrån tidigare genomförda kartläggningar listar kommande års materielförskaffning, inklusive reservkraftaggregat för sju dagars kontinuitet. Bland övriga sektorer har vissa delverksamheter kommit långt i planering och/eller materielförskaffning, bland annat räddningstjänsten och kommunikationsavdelningen. Bland bolagen kan nämnas att Eksjö Energi arbetar aktivt och proaktivt med beredskapsfrågor vilket leder till konkreta och viktiga förmågehöjningar.

Det sker för närvarande en planering för ytterligare förmågehöjning, där verksamheterna ska kunna upprätthålla egen kontinuitet i upp till 14 dagar. Av detta följer ytterligare materielförskaffning.

Planering för räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) pågår enligt ett nationellt koncept. Bland annat har det genomförts utbildning i mental förberedelse samt ammunitionsshantering och kommande år genomförs ytterligare förmågehöjande åtgärder inom området.

Samverkan med externa aktörer medför kunskapsuppbyggnad inom egen organisation kopplat till bland annat befolkningskydd och host nation support.

Ett antal utbildningar/föreläsningar inom området har genomförts gentemot bland annat organisationens chefer. Medvetenheten och insikten om vikten av civil beredskap ökar stadigt inom organisationen vilket är positivt inför det pågående och kommande, kontinuerliga arbetet.

Det har tagits fram en kommunikationsplan för civil beredskap och kontinuitetsplanering som syftar till att fungera som ett internt verktyg för styrning, planering och uppföljning av kommunikationsinsatserna inom området.

Möjliga åtgärder

Det behövs en tydlig, långsiktig strategi och målbild för civil beredskap. Genom att anta en 4–5-årig strategi för civil beredskap som kopplar ihop övergripande och specifika mål, skapas tydliga ramar för hela organisationen. Detta ger verksamheterna vägledning för dimensionering och planering liksom att det möjliggör effektivare politisk styrning och långsiktig ekonomisk planering

Civilt försvar och krisberedskap behöver integreras i verksamhetsplaner, mål och uppföljningar på alla nivåer. Beredskapsarbetet behöver förankras som en grundläggande verksamhetsförmåga, inte en administrativ börda eller ett sidoprojekt.

Enkla, snabba arbetsrutiner för beredskapsfrågor behöver tas fram, som kan justeras efter hand, snarare än att vänta på fullständiga, perfekta planer.

Bilaga 1 Uppföljning av handlingsplan social hållbarhet

Handlingsplan social hållbarhet antogs 2025-06-17 av förvaltningsledningsgruppen och samlar åtgärder under det övergripande paraplyet social hållbarhet som omfattar områdena folkhälsa, brottsförebyggande och delaktighet/icke-diskriminering. Åtgärderna bedöms utifrån följande bedömningsskala:

G – Genomförd (helt eller i huvudsak)
H – Genomförd till hälften eller mer
P - Påbörjad
E – Ej påbörjad
Ej relevant

Livskvalitet

Åtgärd	Genomförandegrad
Förvaltningsövergripande arbetsgrupp tar fram och genomför aktiviteter för fler invånare i egen försörjning.	H
Verksamheterna tar emot personer kopplat till arbetsmarknadspolitiska åtgärder	H
Hälsocenter kompletteras med inriktning mot familj och samverkar med Stöd och återhämtningscenter	G
Identifiera och utbilda hälsoguider för att nå utrikesfödda (projekt som drivs av Regionen)	G
Arbetsmaterial för måltid som del av pedagogisk verksamhet finns tillgängligt för pedagoger	H
"Mötesplats Ung" startas och nya arbetssätt implementeras. Flera verksamheter som arbetar för barn och ungas bästa samordnas.	G
Implementera en arbetsmodell för att minska externa placeringar och öka skolnärvaro.	G
Utveckla det strategiska brottsförebyggande arbetet så att det vilar på vetenskaplig grund – ny struktur för inhämtning av info	H
Kärleksveckan sista veckan i augusti finns med i verksamheters återkommande årsplanering	G
Det finns en plan för dagar som uppmärksammas i kommunen	H
Implementering och utbildning för alla chefer och berörda medarbetare av ny socialtjänstlag	H
Våldsutövare erbjuds stöd - E-tjänst för våldsutövare	G

Kommunicera resultat från mätningarna av droger i avloppsvatten	E
Undersöka och analysera hur skolan arbetar med ANDTS	E
Information om ANDTS till föräldrar/vårdnadshavare på mellan- och högstadiet	E
Förebygga bedrägerier – information till allmänheten och informationsträffar med äldre	E

Attraktivitet

Åtgärd	Genom-förandegrad
APT-kit psykisk hälsa (korttidssjukfrånvaro) prioriteras i chefskalendern under 2025 och tas upp på chefseftermiddag i höst	H

Delaktighet

Åtgärd	Genom-förandegrad
I samtliga större projekt och förändringsarbeten som berör allmänheten ska berörda invånare, föreningar och företag få kännedom om vart frågor och synpunkter lämnas och hur eventuellt deltagande i processen kan ske. Information om pågående arbete ska i möjligaste mån finnas lättillgänglig så tidigt som möjligt.	G
KLK håller ihop arbetet med att sprida och arbeta in ett arbetssätt för hur arbetet med delaktighet ska utföras	E
Barnkonsekvensanalys görs i budgetberedningen	G
Följa indikator för jämställdhet	G
Upprätta ett nytt medborgarlöfte	G
Genomföra medborgardialoger (säkerhetssamordnare) i samband med dialoger för bygdeprenier och liknande	E

Samhällsplanering

Åtgärd	Genom-förandegrad
Ta fram och implementera planer för att hålla verksamheten i drift i sju dygn.	H
Innovationsledning På chefsdagar genomgår alla koncernens chefer en utbildning i innovationsledning.	G

Bilaga 2 Uppföljning av handlingsplan miljö

Handlingsplan miljö antogs 2024-12-12 av koncernledningsgruppen. Utgångspunkten för åtgärderna är kommunens miljöpolicy och länsstyrelsens åtgärdsprogram för att nå de nationella miljömålen, som beslutas av politiken, se Länsstyrelsens webbsida; [Åtgärdsprogram inom miljömål | Länsstyrelsen Jönköping](#). Åtgärderna bedöms utifrån följande bedömningsskala:

G – Genomförd (helt eller i huvudsak)
H – Genomförd till hälften eller mer
P - Påbörjad
E – Ej påbörjad
Ej relevant

Transporter

Åtgärd	Genom-förandegrad
Inköp av fossilfria fordon inklusive cyklar, elskotrar	H
Få in fler bilar, minibussar, cyklar i gemensamt bokningssystem	H
Följa utvecklingen av utsläpp från transporter	H
Förmånsbilar	P
Anlägga enkel cykelbana för mindre barn på Storegårdsområdet	G
Kollektivtrafikfrämjande åtgärder, gång- och cykelfrämjande åtgärder	H
Förbereda för laddinfrastruktur	H

Förnybar energi

Åtgärd	Genom-förandegrad
Åtgärder för energieffektivisering	H
Beteendeförändring energianvändning	P
Gatubelysning ses över och byts till LED	H
Optimera reningsprocessen i avfallspannan	H
Optimera driften av produktionsenheter (ackumulator)	P
Anlägga nya solcellsinstallationer	G
Starta solcellspark	E

Konsumtion

Åtgärd	Genomförandegrad
Öka frekvens på mätning av matsvinn, analys och utbildning. Samverkan med BUS, SOC. Kompetensutveckling boenden, tillagning och rester. Större andel grönt på tallriken; attraktiva rätter.	H
Minska engångsprodukter	H
Starta fritidsbank – lån av sport- och friluftsutrustning gratis	E
Utreda och införa digitala lösningar för återbruk av möbler, byggnadsmaterial och kläder	H
Utbilda beställare och inköpare i cirkulär ekonomi inklusive hållbarhetskrav.	G
Implementera checklistan för hållbar upphandling	G
Avfallshantering förpackningsavfall i offentliga miljöer	P
Genomföra plockanalyser och informationsinsatser till kommuninvånarna om avfallshantering och sortering	P
Möjliggöra och underlätta källsortering för personal och brukare inom alla kommunernas verksamheter	H
Utöka plastinsamlingen (skrymmande) på ÄVC i Eksjö	G

Grönstruktur och ekosystemtjänster

Åtgärd	Genomförandegrad
Grönplan tas fram	H
Framtagande av skötselplaner för varje område och utbildning i dessa	G
Hantering av invasiva arter inkluderas i skötselplan och kommuniceras till invånare	P
Anpassa grönyteskötseln för ökad biologisk mångfald samt informera invånare.	P
Utbildning i grön infrastruktur	G
Etablera hälsofrämjande utomhusmiljöer/odlingsmöjligheter på förskole- och skolgårdar	H
Anpassa kommunens skogsbruk för att stärka skogens ekosystemtjänster.	P

Vatten

Åtgärd	Genomförandegrad
Arbete med dagvatten i linje med åtgärder i VA-plan och vattentjänstplan	P
Påbörja utredning av vilka intressen förutom dricksvattenförsörjning som kräver vattenuttag/vattenanvändning	G
Regnvatten används för bevattning	P

Giftfri miljö

Åtgärd	Genomförandegrad
Ta fram och genomför en gemensam handlingsplan för att minska nedskräpning på allmän plats	E
Arbeta för minskad miljöpåverkan från avlopp	H
Påbörja genomgång av lista och ta fram tillsynsplan för förorenade områden	P
Inventering av kemikalier i samtliga verksamheter	H
Utbildning och checklista i kemikaliesmart förhållningssätt för barnverksamheter	G
Kemikaliesmarta måltider	P

Bilaga 3 Hållbarhetsprinciper

Eksjö kommun är medlem i Sveriges Ekokommuner, som är världens äldsta kommunnätverk för strategisk hållbar utveckling. Eksjö kommun har varit medlem sedan starten 1995.

SVERIGES EKO Kommuner

Sveriges Ekokommuners verksamhet grundar sig på en vetenskaplig definition av hållbarhet; de fyra hållbarhetsprinciperna som visar vad som krävs för att utvecklingen ska vara hållbar.

I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematiskt ökande...

1... koncentrationer av ämnen från berggrunden

Till exempel fossilt kol, olja och metaller.

2... koncentrationer av ämnen från samhällets produktion

Till exempel kväveoxider, bromerande flamskyddsmedel och hormonliknande kemikalier.

3... degradering på fysiskt sätt

Till exempel överuttag av skog, utfiskning och utarmning av ekosystem.

Och det finns inga strukturella hinder för människors...

4... hälsa, inflytande, kompetens, opartiskhet och mening.

Föreningen har beslutat om 12 gemensamma nyckeltal för att följa utvecklingen mot hållbarhet i medlemskommunerna, se sekom.miljobarometern.se/eksjo. Ett annat mått på hållbarhetsarbete är den ranking av "Sveriges bästa miljökommun" som tidningen Aktuell Hållbarhet gör, se kommunranking.miljobarometern.se. Det är olika frågor varje år vilket gör att resultatet varierar. Efter att ha förbättrat sin plats under flera år, försämrades Eksjö kommun sin placering drastiskt under 2025, från 65 till 172.

